

REPUBLIKA CRNA GORA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE,
ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE

amis

BILTEN

30 – 2007 Živa stoka

AGRARNI MARKETINŠKI INFORMACIONI SISTEM
CRNE GORE

25. jul 2007. Vol. 2, Broj 30 Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Crne Gore www.minpolj.vlada.cg.yu
www.amiscg.org

Ponuda na stočnim pijacama	2-3
Pregled cijena žive stoke	3-7
Hlađenje mlijeka	8-9

PONUDA NA STOČNIM PIJACAMA

Jagnjad dominantna

U toku prethodne nedjelje na stočnim pijacama u Crnoj Gori najbolja je bila ponuda jagnjadi i krava za klanje kojih je bilo na svim pijacama. Jagnjad su posebno dominirala na pijacama u Pljevljima.

Kada je riječ o cijenama, nema bitnijih promjena u odnosu na prethodnu nedjelju. Osjetan je samo blagi pad cijene simentalke teladi za 0,07€ (cijena je sa 2,67 pala na 2,6€) i pad cijene junadi do 300 kg meleza za 0,06€ (gdje je cijena sa 1,81 pala na 1,75€).

Bar

Cijene ove nedjelje nijesu imale bitnijih promjena u odnosu na prethodnu. Trgovina se i dalje obavlja na farmama i najčešće sitnom stokom i teladi odakle i potiču prikazane cijene. Izuzetno je dobra prodaja jaradi o čemu govori i njihova nepromjenjena cijena

Berane

Na stočnoj pijaci u Beranama ove sedmice, u odnosu na prethodnu, nema nekih zapaženijih promjena.

Ponuda je nešto slabija kod svih vrsta i kategorija stoke, a cjenovni trend je ostao na istom nivou. Ostaje i dalje velika

tražnja za priplodnim junicama u čistoj rasi koje se samo i u rijetkim slučajevima mogu naći na poljoprivrednim gazdinstvima.

Nikšić

Nastavlja se trend blagog pada cijene jagnjadi, tako da je sada dominantna cijena 2,35€. Ostale cijene su na nivou prošle nedjelje.

Ponude na pijaci u Nikšiću nije bilo, a razlog su između ostalog i ekstremno visoke temperature.

Pljevlja

Protekle nedjelje na pijacama u Pljevljima zabilježena je dobra ponuda jagnjadi. Međutim potražnja je bila znatno lošija nego protekle nedjelje jer je i u ostalim centrima došlo do pada cijene jagnjadi. Ponuda teladi je zadovoljavajuća. Cijene su ostale na prošlonedjeljnom nivou.

Podgorica

I ove sedmice na podgoričkoj stočnoj pijaci bilježimo slabu prodaju. Naime, zbog vrućina trgovina se odvija u ranim

jutarnjim satima tako da se pijaca završava do deset sati. I prodavaca i kupaca je veoma malo stoga su i cijene u blagom padu ili na nivou prošlonedjeljnih.

Bijelo Polje

I u toku ove sedmice na bijelopoljskim stočnim pijacama ponuda jagnjadi je bila najbolja čije su cijene, uz ostale vrste i kategorije zadržale nepromijenjen trend.

**REPUBLIKA CRNA GORA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE,
ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE**

IZVJEŠTAJ O CIJENAMA ŽIVE STOKE

Datum prikupljanja podataka: 19 - 25. 7. 2007. godine
Izveštaj sastavila: Služba za selekciju stoke RCG

	Stoka Rasa jm	Bar Stočna pijaca	Berane Stočna pijaca	Bijelo Polje Stočna pijaca	Nikšić Stočna pijaca	Pljevlja Stočna pijaca	Podgorica Stočna pijaca	Crna Gora
1	Telad 80-160 kg SIM kg	~	2.60 (2.60-2.60)	2.60 (2.55-2.75)	~	~	~	2.60 (2.58-2.68)
2	Telad 80-160 kg kg	2.90 (2.70-3.00)	2.50 (2.40-2.60)	2.30 (2.20-2.50)	2.75 (2.60-3.00)	2.60 (2.40-2.65)	2.40 (2.30-2.60)	2.58 (2.43-2.73)
3	Junad do 300 kg SIM kg	~	~	1.60 (1.55-1.60)	~	~	1.70 (1.60-1.90)	1.65 (1.58-1.75)
4	Junad do 300 kg kg	~	~	1.55 (1.50-1.60)	1.95 (1.80-2.20)	~	~	1.75 (1.65-1.90)
5	Junad preko 300 kg kg	1.70 (1.60-1.80)	1.50 (1.50-1.50)	~	1.60 (1.50-1.80)	~	~	1.60 (1.53-1.70)
6	Krave za klanje SIM kg	~	1.20 (1.10-1.20)	1.10 (1.00-1.15)	~	~	~	1.15 (1.05-1.18)
7	Krave za klanje kg	1.00 (0.90-1.20)	1.00 (1.00-1.00)	0.90 (0.80-1.00)	0.90 (0.80-1.10)	1.00 (0.90-1.10)	0.80 (0.70-1.10)	0.93 (0.85-1.08)
8	Prasad kg	~	2.00 (2.00-2.00)	2.50 (2.40-2.60)	3.00 (2.70-3.30)	~	2.40 (2.20-2.50)	2.48 (2.33-2.60)
9	Jagnjad kg	2.40 (2.30-2.50)	2.20 (2.20-2.20)	2.10 (2.00-2.20)	2.35 (2.20-2.50)	2.10 (2.00-2.20)	2.30 (2.10-2.40)	2.24 (2.13-2.33)
10	Ovce za klanje kg	~	2.00 (2.00-2.00)	~	~	~	~	2.00 (2.00-2.00)
11	Jarad kg	3.00 (2.90-3.00)	2.10 (2.10-2.10)	2.30 (2.20-2.40)	2.70 (2.60-2.80)	~	2.40 (2.20-2.60)	2.50 (2.40-2.58)

	Stoka Rasa jm	Bar Stočna pijaca	Berane Stočna pijaca	Bijelo Polje Stočna pijaca	Nikšić Stočna pijaca	Pljevlja Stočna pijaca	Podgorica Stočna pijaca	Crna Gora
12	Priplodne ovce grlo	~	100.00 (90.00-120.00)	~	100.00 (80.00-120.00)	~	~	100.00 (85.00-120.00)
13	Priplodne koze grlo	~	80.00 (60.00-90.00)	80.00 (70.00-90.00)	90.00 (80.00-100.00)	~	70.00 (60.00-95.00)	80.00 (67.50-93.75)
14	Priplodne junice HF grlo	~	~	~	1,100.00 (800.00-1,300.00)	~	~	1,100.00 (800.00-1,300.00)
15	Priplodne junice Smeđa grlo	~	~	~	~	1,000.00 (950.00-1,100.00)	~	1,000.00 (950.00-1,100.00)
16	Priplodne krave HF grlo	970.00 (970.00-970.00)	~	~	1,200.00 (900.00-1,400.00)	~	~	1,085.00 (935.00-1,185.00)
17	Priplodne krave Smeđa grlo	~	~	~	~	~	700.00 (600.00-700.00)	700.00 (600.00-700.00)
18	Priplodne krave Melez grlo	~	800.00 (550.00-1,200.00)	700.00 (550.00-800.00)	600.00 (400.00-800.00)	~	700.00 (500.00-850.00)	700.00 (500.00-912.50)

*Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

Prikaz cijena u kn/kg za grupu proizvoda / Stočni sajam-livestock market

Prices for product group

U razdoblju: od 09.07.2007. do 15.07.2007.

(28.tj.2007.god.)

Uspoređeno s razdobljem: od 25.06.2007. do 01.07.2007.

(26.tj.2007.god.)

Hrvatska

Proizvod	Tip	Cijena	Razl.
tele simental (80-160 kg)-calf .	1.Min	21.00	0.00
	2.Max	30.00	0.00
	Prosjek	24.84	0.06
tele holstajn (80-160kg)-calf .	1.Min	24.00	0.00
	2.Max	26.00	1.00
	Prosjek	25.00	0.50
junica simental (za klanje)-heifer .	1.Min	10.00	0.00
	2.Max	12.00	-0.50
	Prosjek	10.93	-0.04
junica holstajn (za klanje)-heifer .	1.Min	10.00	0.00
	2.Max	11.00	1.00
	Prosjek	10.50	0.50
bik simental (>450kg)-beef .	1.Min	11.00	0.00
	2.Max	15.00	-2.00
	Prosjek	12.16	0.01
bik holstajn (300-450 kg)-beef .	1.Min	11.00	0.00
	2.Max	12.00	0.00
	Prosjek	11.50	0.00
krava simental (za klanje)-cow .	1.Min	4.00	0.00
	2.Max	10.00	0.00
	Prosjek	5.81	0.28
odojak (25-35 kg)-piglets .	1.Min	10.00	0.00
	2.Max	15.00	-1.40
	Prosjek	11.92	-0.02
svinja (80-120 kg)-pig .	1.Min	7.00	0.00
	2.Max	11.00	-1.00
	Prosjek	8.59	0.26
krmača (za klanje)-sow .	1.Min	6.00	1.00
	2.Max	6.00	0.00
	Prosjek	6.00	0.25
janjad-lambs .	1.Min	18.00	0.00
	2.Max	28.00	0.00
	Prosjek	22.58	-0.35
jare-kid goat .	1.Min	18.00	0.00
	2.Max	25.00	0.00
	Prosjek	20.28	0.51
ždrijebe-foal .	1.Min	12.00	0.00
	2.Max	13.00	0.00
	Prosjek	12.50	0.00

Cijene su izražene u kunama. (1Euro = 7,3 Kuna)

Izvor: TISUP

CENE STOKE ZA KLANJE U EU

Datum

od: 09.07.07
 do: 15.07.07

CENE NA TRŽIŠTU ZEMLJE ČLANICE

PRIX DE MARCHÉ - ETATS MEMBRES
 MARKET PRICES - MEMBER STATES

(EURO/100kg P.C/DW)	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	GR	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	EU	Promena poslednj	
Junad U2	288.2	2619	295.8	278.1	414.2	324.0	307.0	281.7	348.9				83.9	321.9	302.7	284.7	235.4	353.8	285.2	257.6	358.0	275.8	295.2	325.2	3.80					
Junad U3	278.5	258.1	298.1	275.2	413.0	308.0	294.0	284.5	344.4				36.3		291.2	285.5	238.6	346.2	285.8	281.4	263.3	323.6	265.1	285.0	300.5	0.75				
Junad R2	270.7	255.8	277.5	272.8	401.1	357.4	271.0	311.8					84.9	288.1	262.7	272.1	228.1	341.4	189.0	281.4	263.3	323.6	265.1	285.0	300.5	0.75				
Junad R3	245.6	254.5	284.4	268.6	400.3	283.9	266.0	277.0	319.2				86.5	87.0	247.8	237.4	358.3	261.0	272.2	232.9	336.4	185.1	282.7	259.9	31.0	269.3	283.9	280.1	-0.79	
Junad O2	227.0	240.2	272.8	240.2	216.3	369.6	238.8	251.0	257.6	254.0	279.0	184.7	185.8	185.8	239.1	358.3	241.8	250.2	223.6	332.1	189.3	261.2	249.6	269.5	255.3	263.4	250.8	0.23		
Junad O3	211.2	251.7	263.7	240.4	180.9	384.2	262.0	246.0	262.0	252.7	279.0	184.1	187.1	254.0	231.5	358.3	244.7	258.5	229.8	325.3	202.1	265.0	253.7	255.1	258.9	265.0	252.2	1.54		
Junad	272.4	252.9	272.0	262.4	214.5	390.5	301.4	278.4	276.0	330.4	279.0	186.5	186.2	304.1	237.3	358.3	261.7	278.6	228.5	340.1	185.8	279.2	258.0	268.7	261.8	275.4	288.7	1.29		
Bikovi R3	240.9	243.8			237.0	224.9							82.9		259.0	234.9						116	274.2	258.7		258.4	236.3	4.10		
Bikovi	240.9	243.8			237.0	224.9							82.9		259.0	234.9						116	274.2	258.7		258.4	236.3	4.10		
Goveda U2					329.0	275.7									370.5								271.4				303.0	309.7	2.28	
Goveda U3					329.0	277.4									331.7												304.8	305.8	-0.61	
Goveda U4					308.0	278.1									296.5												301.6	295.8	0.22	
Goveda R3					338.7	278.2									326.1								284.4				258.7	297.4	286.9	-1.02
Goveda R4					284.0	273.2									265.2												246.1	296.4	287.6	-0.09
Goveda O3					236.2	241.2									259.7												255.6	282.1	268.6	0.76
Goveda O4					253.1	260.8									287.0												252.4	291.6	278.1	0.90
Goveda					290.1	244.3	241.2								293.6								174.5	284.6			255.2	294.7	283.4	0.10
Krave R2	285.6				313.0	220.9									187.6								210.1				233.9	286.3	1.16	
Krave R3	243.2	210.4	255.2	245.5	173.6	181.6	181.0	223.2	219.1						277.3	184.0	244.8	228.9	203.1	218.1	166.0	182.3	207.3	247.5	231.6	263.6	263.6	2.37		
Krave R4	208.5	238.0	246.7		240.2	301.0	224.3								42.7	180.3	243.6	231.4	208.5	187.0	187.4	188.5	187.0	187.4	188.5	215.6	231.6	236.6	-1.14	
Krave O2	222.9	187.7	189.2	220.4	133.6	173.0	178.3	267.0	201.4	184.8					137.4	144.4	253.0	185.4	211.3	189.5	201.2	148.5	133.0	183.3	225.5	184.0	207.9	-0.56		
Krave O3	216.2	168.7	180.9	206.8	231.7	129.9	182.9	185.5	272.0	214.4	207.9				186.1	149.7	236.0	186.5	222.9	204.5	182.6	189.7	189.3	181.6	187.3	186.0	230.7	209.6	1.25	
Krave O4	207.8	186.2	188.1	211.7	235.5	128.5		147.2	263.0	217.0					200.7	228.4	211.8	188.2	211.8	188.2	181.2	180.1	171.8	176.6	176.3	214.6	214.6	-1.28		
Krave P2	186.6	186.2	183.4	162.2	177.0	125.8	121.2	188.1	224.0	178.8	181.7	184.1	131.9	149.5	185.0	185.1	177.9	175.0	186.6	174.2	140.2	80.8	140.4	181.0	182.0	181.7	175.3	-1.61		
Krave P3	175.9	159.2	171.5	183.3	125.3	106.4	151.9	249.0	209.7	179.8	184.1	186.5	156.2	200.8	187.1	200.2	183.6	175.4	200.2	183.6	175.4	181.0	101.4	183.5	184.4	209.3	185.2	207.4	1.78	
Krave	216.7	186.8	188.4	179.0	223.5	127.4	188.0	188.5	271.3	210.8	212.9	184.1	185.0	184.1	241.6	180.9	220.1	276.9	211.1	189.2	182.1	184.9	182.5	186.5	185.4	212.7	203.3	218.8	0.48	
Junice U2	316.5	222.9	288.1	303.9											360.7	293.5	300.7	213.0	358.9			241.5				304.3	357.4	-1.87		
Junice U3	287.0	227.3	341.2	289.8																		274.4	237.5			306.9	358.8	-1.71		
Junice U2	253.5	217.1	230.2	288.4											177.8	321.0	275.1	201.7	348.2			261.4	221.6			244.7	291.3	321.4	4.40	
Junice R3	219.0	215.9	316.8	280.9											175.1	308.9	259.3	272.5	274.2	207.4		178.2	255.5	186.3	267.1	295.0	309.6	0.90		
Junice R4	207.1	318.2	270.6												180.0	259.7	209.5	259.7	209.5			173.7	260.3			250.3	295.6	282.8	-4.45	
Junice O2	188.8	227.9	228.1												128.1	184.4	238.3	186.1	182.2	230.9	188.7	342.8	188.7	240.9	188.7	238.8	275.8	241.6	1.06	
Junice O3	202.8	279.0	233.4												239.7	181.9	177.4	273.4	203.9			184.9	233.1	185.4	237.7	249.9	286.3	249.5	0.54	
Junice O4	201.6	268.9	235.8	179.3											242.0	277.0	264.3	188.8				189.2	234.4	183.6	216.9	244.6	289.0	264.5	-0.43	
Junice	277.4	209.7	289.9	261.6	182.1	387.1	315.3	346.1	274.7	382.6	239.7	189.0	175.5	305.2	211.3	293.5	272.5	272.8	202.5	350.5	173.9	260.9	188.3	231.7	250.9	292.6	303.3	-0.42		
Politike	236.1	186.8	216.2	235.5	245.9	173.7	355.3	284.0	284.1	258.9	316.5	232.9	180.6	173.2	280.8	189.1	296.0	220.4	258.0	209.7	303.8	188.1	236.5	216.6	229.0	241.8	272.7	286.1	0.65	
Promena poslednje nedelje	0.4	-41.2	16	-4.5	3.6	11	-0.8	-5.3	4.6	-3.3	2.3	-0.1	2.3	-3.1	-5.1	-6.0	-1.5	-0.9	1.5	-2.3	2.0	-6.0	6.8	-4.0	0.6	-1.6				

Izvor: EU Komisija

HLAĐENJE MLIJEKA

I pored preduzimanja svih preventivnih mjera za sprječavanje prodiranja mikroorganizama, praktično je nemoguće dobiti mlijeko bez njihovog prisustva. Pitanje je samo da li je u mlijeko prodro veći ili manji broj mikroorganizama. Preostaje nam da naše dalje postupke usmjerimo u pravcu sprječavanja intenzivnog razmnožavanja mikroorganizama koji se već nalaze u mlijeku. Zakonskim propisima je zabranjeno dodavanje mlijeku bilo kakvih hemijskih jedinjenja sa baktericidnim ili bakteriostatičkim dejstvom, pa nam kao jedino efikasno sredstvo za zaustavljanje razmnožavanja mikroorganizama ostaje primjena niskih temperatura. Baktericidne osobine mlijeka se duže ispoljavaju pri nižim temperaturama.

U sljedećoj tabeli dat je uticaj temperature na održivost kvaliteta mlijeka:

Temperatura ohlađenog mlijeka (°C)	Održivost mlijeka bez promjene (h)
12 – 15	6 – 8
10 – 12	8 – 10
9 – 10	10 – 12
7 – 9	12 – 18
5 – 7	18 – 24
3 – 5	24 – 26
0 - 1	36 – 48

Da bi se spriječilo razmnožavanje mikroorganizama koji su prodrli u mlijeko, potrebno je odmah poslije muže, u roku od dva sata, ohladiti mlijeko ispod 12°C, a u toku sljedeća dva sata sniziti mu temperaturu na 1 do 4°C. Načini hlađenja mlijeka na mjestu proizvodnje zavise od različitih proizvodnih uslova.

Koriste se tri načina hlađenja mlijeka:

- u kantama
- u hladnjacima i
- u rashladnim bazenima

Najjednostavniji i najprihvatljiviji način hlađenja mlijeka na manjim farmama je **hlađenje u kantama**. Postoji više varijanti za hlađenje mlijeka u kantama:

- potapanje kanti u bazen sa hladnom vodom sa varijantom da se voda mijenja kad se zagrije ili da ima dovod hladne i odvod mlake vode;
- hlađenje mlijeka u kantama putem orošavanja obavlja se tako što se cijev sa raspršivačem stavi iznad kante, pusti voda i hladne kapljice padaju po zidu kante;
- stavljanje specijalne cijevi u obliku slova U u kantu kroz koju prolazi hladna voda i na izlazu se raspršuje po poklopcu i zidu kante;
- stavljanje specijalnog hladnjaka u kantu sa mlijekom
- u mjestima gdje ima potok sa hladnom vodom najjednostavnije je staviti kantu sa mlijekom u vodu;
- napuniti plastične flaše sa vodom, zamrznuti ih i staviti ih u kantu sa mlijekom

Hlađenje mlijeka pomoću hladnjaka je veoma efikasan način jer se njime mlijeko trenutno hladi na 2 do 3°C. Ovi hladnjaci rade na principu slobodnog, ravnomjernog pada, tj. slivanja mlijeka u tankom mlazu preko spoljašnje površine hladnjaka. Hladna voda teče kroz cijevi sa unutrašnje strane, u suprotnom pravcu od kretanja mlijeka, odozdo naviše. Ovaj način hlađenja je zastario i danas se rijetko koristi.

Hlađenje u rashladnim bazenima sa agregatom za rashlađivanje (LAKTOFRIZ) je danas najčešći način hlađenja mlijeka. Po obliku laktofrizi mogu da budu okrugli, četvrtasti, elipsoidni i cilindrični. Kapacitet im se kreće od 100 do 6000 litara. Površine su mu glatke a djelovi koji dolaze u dodir sa mlijekom su izgrađeni od nerđajućeg čelika.

Princip rada laktofriza je indirektno hlađenje preko ledene vode ili, najčešće direktna ekspanzija preko isparivača koji se nalazi na dnu i donjem bočnom dijelu bazena.

Laktofriz se sastoji iz četiri osnovna dijela i to: bazen za mlijeko, rashladni agregat, komandna tabla sa programatorom i zajedničko postolje.

Bazen za mlijeko je izgrađen od duplog zida koji osim izolacione ima i zaštitnu ulogu i pojačava čvrstinu. Na dnu bazena se nalazi isparivač koji se prostire i na donji bočni zid. U ovom dijelu se nalazi i termostat. Ispusna slavina se nalazi ispod nivoa bazena tako da lako može da se isprazni njegov sadržaj. Sa unutrašnje strane bazena nalazi se mjerna letva. Bazen je pokriven pokretnim poklopcem na kojem je otvor za cjedilo i elektromotor sa mješačem koji je uronjen u mlijeko i služi za njegovo miješanje.

Na komandnoj tabli se nalazi programator preko kojeg se programira željena temperatura na kojoj se, preko termostata, kompresor automatski isključuje.